

עין משפט ונר מצוה

ה:

מַעַם האַרְצֵן פֿרַט לַמוֹמֶר⁽¹⁾. תימה דמאי קאמר הא מהכא נפקא

מהתם נפקא יוהא אלדצה הך פליגא דאפילו מומר לדבר אחד קאמר ת"ק דאין מקבלין דהא מוקמינן ידפליגי בזאכל חלב

והפריש קרבן על הדם ודוחק לומר דפריך מדר"ש ומפרש ר"ת דמומר

¹מַעַם האַרְצֵן⁽⁶⁾ פֿרַט⁽⁷⁾ לַמוֹמֶר ר"ש בן יוסי אומר משום ר"ש² אשר לא תעשינה בשגגה ואשם⁽⁸⁾ השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו אינו שב מידיעתו אינו מביא קרבן על שגגתו ואמרינן מאי בינייהו ואמר רב המנונא מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם איכא בינייהו חדא בחטאת וחדא בעולה וצריכי דאי אשמעינן חטאת משום דלכפרה הוא אבל עולה דדורון הוא אימא לקבל מיניה ואי אשמעינן עולה משום דלאו חיובא הוא אבל חטאת דחיובא הוא אימא לקבל מיניה אצריכא וכל היכא דכתיב בהמה גריעותא היא והכתיב³ אדם ובהמה תושיע ה' ואמר רב יהודה אמר רב אלו בני אדם שהן ערומין בדעת ומשימין עצמן כבהמה התם כתיב אדם ובהמה הכא בהמה לחודיה כתיב וכל היכא דכתיב אדם ובהמה מעליותא היא והא כתיב⁴ וזרעתי את בית ישראל וזרע אדם וזרע בהמה התם הא חלקיה קרא וזרע אדם לחוד וזרע בהמה לחוד (סימן נקלף) א"ר חנן א"ר יעקב בר אבדי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא ר"ג ובית דינו ג'מנו על שחיטת כותי ואסרוה א"ל רבי זירא לרבי יעקב בר אבדי שמא לא שמע רבי אלא בשאין ישראל עומד על גביו א"ל⁽⁹⁾ דמי האי מרבנן בדלא גמירי אינשי שמעתא בשאין ישראל עומד על גביו למימרא בעי קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת"ש¹⁰ דאמר ר"ג בר יצחק א"ר אסי אני ראיתי את רבי יוחנן¹¹ שאכל משחיטת כותי אף רבי אסי אכל משחיטת כותי ותהי בה רבי זירא לא שמיעא להו דאי¹² הוה שמיעא להו הוו מקבלי לה או דלמא שמיע להו ולא דשמיע להו ולא קבלוה דאי ס"ד לא שמיע להו ואי הוה שמיע להו הוו מקבלי לה היכי מסתייעא מילתא למיכל איסורא⁽¹³⁾ השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כל שכן ואי

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

מעס. ולא כל עם וגצי חטאת כתיב שזא יטע"י השוגג: **ר"ש בן יוסי אומר**. מכאן אתה למד: **אשר לא תעשינה בשגגה ואשם**. וסמך ליה או הודע אליו חטאתו אשר חטא והציא אשמו דמשמע **אשר לא תעשינה** אם היה יודע שהוא אסור ושגגה היטה לו וחטא ואשם הוא יציא: **השזי מידיעסו**. שאם היה יודע שהוא חלב היה יושז ומצטל מעצירה זו. ואית דגריס השז והוא נמי הפורש ונצדל מתחלה ואין עובר אם היה יודע שהוא אסור וצת"כ⁽¹⁾ גרס היושז: **מאי בינייהו**. מ"מ מומרה⁽²⁾ לא מקבלינן מיניה צין למר צין למר ואפילו שוגג דהא אילו היה יודע מתחלה נמי היה אוכלו ואין שז מידיעתו: **והציא קרבן על הדם**. ששג צו ואילו היה יודע שהוא דם לא היה אוכלו לת"ק מומר שמו ולא מקבלינן מיניה ולר"ש שז מידיעתו הוא צדס ומקבלינן מיניה: **מכס ולא כולס**. דלעיל בעולת נדבה משתעי קרא דכתיב צתריה אם עולה קרצנו וגו': **דלפניה הוא**. וכיון דדעמו להזיד ולחזור על עצירתו וצבא מיהא אתרמי דשגג ולא הזיד א"כ אמאי נקבל מיניה הא לאו צר כפרה הוא: **דלאו חיוצא**. ולאו אורח ארעא לקצולי דורון מיניה דכתיב וצח

רשעים תועבה (משלי כא): **אכל חטאת דחוצה**. רמיא עליה: **אימא נקבל מיניה**. שלא יהא חוטא נשכר: **גריעותא הוא**. דלוקמת לעילא דפישעים קרי צהמה: **שון ערומים צדעס**. כלדס הראשון ומשימין עצמן כצהמה דכ"א רוח: **וורע צהמ**. לוקמינן לה בצמכת סוטה (דף כג). לא חקמיס ולא שנה ולא שמש תלמידי חכמים עליו הכתוב אומר וזרעתי את צית ישראל וזרע אדם וזרע צהמה כלומר החכמים והצורים כולם אזרעס לפרותם ולרצותם: **ר"ג**. צנו של ר' יהודה הנשיא שהיה מן האחרונים וצית דינו נמנו על שחיטת כותי לאחר שנשנית משנתיו דהכל שוחטין ואפילו כותי ואסרוה: **לא שמע רבי כו'**. והיינו נמי כי מתניתין: **למימרא צעי**. חוכי לא פשיטא לן דלית להו לפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט):

קבלה מיניה. רבי זירא מר' יעקב דאפילו כשישראל עומד על גביו אסור או לא קבלה: **אכל משחיטס כותי**. בישראל עומד על גביו או ע"י שחקן כית צשר ונתן לו ואכל ואף ר' אסי אכל: **וסהי צה רבי זירא** גרסינן. מתמיה עליה ששכלוה ומצעיא ליה צלציה הכי: **לא שמיע להו**. הא וד'נמנו ר"ג דאי שמיע להו הוו מקצלי או דלמא שמיע ולא קבלוה: **והדר פשיט**. ר' זירא לנפשיה: **מספצרא שמיע להו ולא קבלוה דאי ס"ד לא שמיע להו ואי שמיע להו הוו מקבלי לה: היכי מסתייע מילתא למיכל יונו'**. היאך יגרוס שום שטן לפני לדיקים ע"י שוגג שזס דבר עון: **השטא צהמתן של לדיקים**. חמרא דר' פנחס בן יאיר לקמן [ו:]

אין הקצ"ה מביא תקלה על ידן. שתאכל הבהמה דבר האסור לה: ואי ר' אסי אכל: **ר' אמי ור' אסי** שעשאוס עובדי כוכבים גמורין לנטול רשות וליתן רשות הא מעיקרא נמי הכי הוה לכ"ע אלא י"ל דלר"ג כותי נמי אינו כעובד כוכבים ותנן דלוקי אינו כעובד כוכבים וה"ה לכותים דגרי אמת הן והיו סבורין דגרי אמת הן כר"ג עד שעשאוס⁽⁹⁾ רבי אמי ור' אסי עובדי כוכבים גמורין יאעא"ג דרבי יוחנן פסק כר' אליעזר צר' יעקב ור' אליעזר צר' יעקב לא פליג את"ק שאסור כותי ר' יוחנן לא צא לפסוק כמותו אלא צמה שרץ שיהו שני ישראלים אסורים זה על זה: **צדיקים עצמן א"א ב"ש**. מיימה דהא אשכחן יהודה בן טצאי שרגב עד וזמס צפ"ק דמכות (דף ה:) ור' ישמעאל שקרא וטהס צפ"ק דשבת (דף יב:) ואור"י דדוקא צמידי דאכילה אין הקצ"ה מביא תקלה על ידן שגגאי הוה לנדיק שאוכל דבר איסור ולספרים דגרסי¹⁰ (צפ"ק) דכמוצת (דף כח:) גבי העלה עבד לכהונה על פיו השתא צהמתן של לדיקים כו' משום דאחי לידי אכילת איסור שמאכיל צת ישראל שנשאת לו צתרומה והוא עבד ואין לו צה קדושין ומיהו צרוצ ספרים לא גרסינן ליה והיינו משום דליכא למפרך אלא כשהנדיק עצמו אוכל האיסור וצר"ה⁽¹¹⁾ (דף כח:) דלמר כמה בסיס צצשיאל דצכלאי צלומא רצא דמערבא וצערצי פסחים (דף קו:) ר' ירמיה צר אצא איקלע לצי רצ אסי ואשתלי וטעס קודס הדלה אע"ג דמיתמו צאסכרה התם אכילת היתר הוה אלא שאוכל צצשה האסורה וצצראשית רצה⁽¹²⁾ גרס ר' ירמיה דשדר לר' זירא כלכלה דפירי צין צין לצין אתאכיל פירי צטצלייהו ומיהו ההוא עובדא אחתא צצמסכתא שקלים (דף ח:) וקאמר עלה¹³ ור' זירא אם הראשונים כמלאכים אנו צצר אינש ואם הראשונים צצני אינש אנו כחמורים ולא כחמורו דר' פנחס בן יאיר: [נ"ע חוס' שבת דף יב: ד"ה רבי נתן ותוספות פסחים קו: ד"ה אשתלי ותוספות יבמות טז: ד"ה ס"ד ותוספות גיטין ז. ד"ה השאלן: אשכחיה

מסורת הש"ס

(א) הוריות ב. יא., (ב) נבס"א: משומר, וכן להלן, (ג) יומא פ. נשבת סט., ע"ש שבוטש כו:; (ד) שרידיון טו. ושי"ן, (ה) יבמות טז: כמוצת כח: גיטין ז. לקמן ו. ז. א., (ו) צפ"א: הוישב, (ז) ויקרא דבורא דחובא פסרה ז. א., (ח) צפ"א: משומר, (ט) נבס"א: משומר, וכן להלן, (י) צפ"א: משומר, וכן להלן, (יא) נבס"א: לא ידעמי מקומי אלא צצ"ק לה:; (יב) נפשה (ט) ופשה (ס) קאמר עלה אם הראשונים כמלאכים כו',

תורה אור השלם

1. ואם נפש אחת יחטא בשגגה מעם הארץ בעשוקה אחת ממצות יי אשר לא תעשינה ואָשָׁם: ויקרא ד כו 2. אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יי אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואָשָׁם: ויקרא ד כב 3. צדקתך כבודי אל משפטך תהווה רבא אדם ובהמה תושיע יי: תהלים לו ז 4. הנה קמים באים נאם יי וְיִזְרְעִתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה וְיַרְעֵ אֲדָם תְּהוֹמָה וְיִרְעֵי בְּמִיּוֹה לֹא כו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר"ג וצית דינו וכו' ה"ו אוסר פי' אינו מודה: (ב) בא"ד רב אמי ורב אסי עובדי כוכבים גמורים ולספרים דגרסי בפ' הדר ורשב"ג ור' יוחנן ס"ל בכל דוכתי הלכה כרשב"ג במשנתיו אע"ג דר' יוחנן פוסק כר' אליעזר צ"י כ"ל להניח ועין חוס' פקד הדד:

מוסף רש"י

מעם הארץ. ולא כל עס הארץ, פרט למומר. דלוי מביא קרבן על שגגתו, דאין מקבלין מידו (הוריות ב.). אשר לא תעשינה. משמע שאילו ידע לא עשה אכל בשגגה עשה ואשם (יומא טז.). השב מידיעתו כו'. ומומר לא שז מידיעתו הוה לפיכך אינו מביא קרבן על שגגתו (הוריות ב.).

ב א מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הלכה ד:

בא ב מיי' פ"ב מהלכות אבות הטומאה הלכ' י טו"ע"ע י"ד סימן צ סעף ח:

שיטה מקובצת

[א] שמה לא שמע רבי אלא בשאין ישראל עומד על גביו אמר דמי האי:
[ב] דאמר רב נתנן בר יצחק. ג"ב ג"א בס"י בר כהן: [ג] אני ראיתי את ר' יוחנן. ג"ב ע"י תוס' בכורות (דף כו ע"ב):
[ד] דאי הוה שמיעא נחחק תיבת הוה: [ה] כתיב שבא על השוגג: [ו] למימרא כפי בתמיה וכו' לא פשיטא:
[ז] לא שמיעא להו הא דאמינן עולה ר"ג דאי:
[ח] מילתא למיכל איסורא היאך יגרוס שום שטן תיבת כר' נחחק: [ט] דהתם נפקא אדרבה: י' דהא מוקמינן לה דלפליג:
[יא] לרס עצמו דאינו מותרים [יב] עובדי כוכבים גמורים כריג אע"י. ג"ב פי' כריג דהכא דס"ל כר"מ:

רבינו גרשום

מעם הארץ. פרט לאפיקורוס. כלומר מעם הארץ בעשותה אחת מכל מצות: ואומר רב המנונא אפיקורוס לאכול חלב והביא קרבן על הדם איכא בינייהו למ"א פרט למומר כיון דמומר לאכול חלב אין מקבלין ממנו קרבן על הדם. ולמ"ד השב מידיעתו מביא קרבן על שגגתו. כיון דדמס שב מידיעתו אם הביא קרבן על הדם מקבלין ממנו: חדא בחטאת וחדא בעולה וצריכי. כלומר המומר: וזהו בעולה מעם הארץ והו בחטאת וצריכי תרומיהו לחוציא את המומר: והכתיב וזרעתי וצית דינו וכו' וזרע אדם וזרע צהמה כלומר בין זרע חכמים ובין זרע עמי הארץ אשבח את זרעם כאדם שזרע תבואתו בשדה ומשביח כן אשבח את זרעם ומכל מקום חזון הכא וזרע בהמה אלו עמי הארץ שדומים לבהמה: קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה. דאפילו ישראל עומד על גביו אסור לאכול משחיטתו: תהי בה ר' זירא לא שמיע ליה וכו' לא שמיע ליה דרבן גמליאל ובית דינו אסרוה: ואי ס"ד דלא קיבלה. כלומר דישאל עומד על גביו שרי כי תהי ר' זירא כששמע שר' יוחנן ורב אסי אכלו משחיטת כותי לישני ליה כאן כשישראל עומד על גביו כו' אמאי תהי לישני ליה מה דאכלו ר' יוחנן ורב אסי כשישראל עומד על גביו ומה דאסר ר"ג כשאין ישראל עומד על גביו.

מַעַם האַרְצֵן פֿרַט לַמוֹמֶר⁽¹⁾. תימה דמאי קאמר הא מהכא נפקא מהתם נפקא יוהא אלדצה הך פליגא דאפילו מומר לדבר אחד קאמר ת"ק דאין מקבלין דהא מוקמינן ידפליגי בזאכל חלב והפריש קרבן על הדם ודוחק לומר דפריך מדר"ש ומפרש ר"ת דמומר לאכול חלב היינו מומר לכל התורה חוץ מדם כדאשכחן שכולל כל החטאות צכלל חטאת חלב צפ"ק דמנחות (דף ו.) וצפרק היה מציא (סוטה דף טו.) דאמר צדין שמהא חטאת חלב טעונה נסכים והשתא קאמר דלת"ק כשהוא מומר לכל התורה כולה חוץ מדם אינו מציא קרבן על הדם ולר"ש מציא כיון שהוא שז מידיעתו מדם אכל מומר לדבר אחד דברי הכל מציא ועו"ל דדוקא צחצח ודס פליגי לפי שהס שזין שיש כרת צשניהן ועולין לגצוה ונחאמרי דלאו אחד כל חלב וכל דס לא תאכלנו דלת"ק חשיב ליה מומר לאותו דבר כאילו הוא מומר לדס עצמו יאולאינו מניח צצציל האיסור אלא משום דנפשו קנה לאכול דס אכל מומר לאחד משאר איסורים פשיטא דמציא קרבן על הדס ולר"ש אפילו מומר לאכול חלב מציא קרבן על הדס: **איִנו שב מידיעתו אינו מביא קרבן על שגגתו**. תימה מה לר"ק קרא למעט לאינו שז מידיעתו ועומד צרשעו הא הוי וצח רשעים והיכי תיסק דלעתין לומר דמציא ויש לומר דלגיטריך להיכא דחור צתשוצה אח"כ וצשעה שאכל לא היה שז מידיעתו: **ר"ג** ובית דינו נמנו על שחיטת כותי ואסרוה. פירש צקונטרס ר"ג צנו של ר' יהודה הנשיא שהיה אחרון וכן משמע קלת דקאמר צסמוך ר"ג וצית דינו כר"מ ס"ל דחייס למיעוטא משמע שהוא ר"ג אחרון שהיה אחר ר"מ ומיהו קשה דל"כ הויא ליה לפרושי צהדיא ר"ג צנו של ר"י הנשיא דתתן צצמס' אצות (פ"ב מוצר) ר"ג צנו של ר' יהודה הנשיא (מ"ב) ר"ג צנו של ר' יהודה הנשיא ארץ ועוד תימה דגור ר"מ על סתם ארץ יפס תלמוד תורה עס דרך יינס ולא גור על שחיטה דלורייסתא אכל אם הוא ר"ג דיצנה ניחא והא דקאמר כר"מ צכירא להו משום דר"מ ס"ל הכי צהדיא אכל קשה דל"כ צצר ר"ג דיצנה דכותים גרי אמת הן כיון דשחיטתן הויא שריא קודס גזירה וצריס הדר (עירובין סא.) תנן הדר עס העוצד כוכבים או עס מי שאינו מודה

צעירוצ ה"ו (א) אסור פירוש אינו מודה צעירוצ היינו כותי כדאמר צפרק צכל מערצין (סס לא:) ר"א צ"ר יעקב אומר עד שהיו שני ישראלים אסורים זה על זה ר"ג אומר דלוקי אינו כעוצד כוכבים ופירש צקונטרס אכל כותי הוי כעוצד כוכבים דקסצר כותים גרי אריות הן מיהו ע"כ א"א לומר כפירוש הקונטרס דהא ר"ג דיצנה אית ליה צהדיא צפ"ק דגיטין (דף י.) דגרי אמת הן שהכשיר גט שעדיז עדי כותים והיינו יכולין לפרש אכל כותי הוי כעוצד כוכבים משום דאינו מודה צעירוצ דהיינו נמי טעמא דת"ק דלסר שהוא ר"מ דכמוכח התם צגמרמ ור"מ אית ליה התס⁽¹⁾ (צצכורות) דכותיס גרי אמת הן אכל קשה כיון דלכ"ע כותי אסר אע"ג דגרי אמת הן אסרינן ליה אכל קשה עד שהיו שני ישראלים אסורים זה על זה: **צדיקים עצמן א"א ב"ש**. מיימה דהא אשכחן יהודה בן טצאי שרגב עד וזמס צפ"ק דמכות (דף ה:) ור' ישמעאל שקרא וטהס צפ"ק דשבת (דף יב:) ואור"י דדוקא צמידי דאכילה אין הקצ"ה מביא תקלה על ידן שגגאי הוה לנדיק שאוכל דבר איסור ולספרים דגרסי¹⁰ (צפ"ק) דכמוצת (דף כח:) גבי העלה עבד לכהונה על פיו השתא צהמתן של לדיקים כו' משום דאחי לידי אכילת איסור שמאכיל צת ישראל שנשאת לו צתרומה והוא עבד ואין לו צה קדושין ומיהו צרוצ ספרים לא גרסינן ליה והיינו משום דליכא למפרך אלא כשהנדיק עצמו אוכל האיסור וצר"ה⁽¹¹⁾ (דף כח:) דלמר כמה בסיס צצשיאל דצכלאי צלומא רצא דמערבא וצערצי פסחים (דף קו:) ר' ירמיה צר אצא איקלע לצי רצ אסי ואשתלי וטעס קודס הדלה אע"ג דמיתמו צאסכרה התם אכילת היתר הוה אלא שאוכל צצשה האסורה וצצראשית רצה⁽¹²⁾ גרס ר' ירמיה דשדר לר' זירא כלכלה דפירי צין צין לצין אתאכיל פירי צטצלייהו ומיהו ההוא עובדא אחתא צצמסכתא שקלים (דף ח:) וקאמר עלה¹³ ור' זירא אם הראשונים כמלאכים אנו צצר אינש ואם הראשונים צצני אינש אנו כחמורים ולא כחמורו דר' פנחס בן יאיר: [נ"ע חוס' שבת דף יב: ד"ה רבי נתן ותוספות פסחים קו: ד"ה אשתלי ותוספות יבמות טז: ד"ה ס"ד ותוספות גיטין ז. ד"ה השאלן: אשכחיה

^[1] מַעַם האַרְצֵן

^[2] פֿרַט

^[3] לַמוֹמֶר

^[4] ר"ש

^[5] אומר

^[6] אשר

^[7] לא

^[8] תעשינה

^[9] בשגגה

^[10] ואשם

^[11] וסמך

^[12] ליה

^[13] או

^[14] הודע

^[15] אליו

^[16] חטאתו

^[17] אשר

^[18] חטא

^[19] והציא

^[20] אשמו

^[21] דמשמע

^[22] אשר

^[23] לא

^[24] תעשינה

^[25] אם

^[26] היה

^[27] יודע

^[28] שהוא

^[29] חלב

^[30] היה